

တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ- 'တၢ်သဘျုးအတၢ်သၢနၢ်လၢအမ့ၢ်ထူ- The Golden Triangle of Freedom'

တၢ်တီၢ်ထူ- တၢ်ပျံၤယွၤန့ၢ်မ့ၢ်တၢ်အကဲဘျုးလၢတၢ်ခဲလၢာ်-ဟံးဃုာ်ဒီး ပုၤခူဖီဝဲဖိအတၢ်သဘျုး

၁. တၢ်သဘျုးန့ၢ် ဒိၣ်ထီၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လၢ အလုၢ်လၢသကဲးပဝးလၢအဂ့ၢ်

- လၢ ၁၇၇၆ န့ၢ်, အမဲရိကၤ ပတံထီၣ်ဆူ ပုၤတၢ်ဘၣ်တုၤအကစၢ် ဒ်သီးအကန့ၢ်တၢ်သဘျုးလၢ Great Britishအအိၣ် န့ၢ်လီၤ, အမဲရိကၤ ဃုာ် "တၢ်သဘျုး" လၢ "ပုၤမၤနၢၤအိၣ်အီၤ" န့ၢ်လီၤ (၂၇).
- ဒီးဖဲအမၤနၢၤတၢ်ဒီး ဒီးန့ၢ်တၢ်သဘျုးဝံၤအလီၢ်ခဲဖဲ(၁၇၈၃) အဝဲသ့ၣ်ကွဲးဝဲ The U. S. Constitution ဒီး ကွဲးအါထီၣ်ဝဲ Bill of Right ဖဲ ၁၇၉၁ ဒ်သီးကပၤဃုာ်ဝဲ တၢ်သဘျုးလၢ တၢ်သ့ၣ်သးသးအဂီၢ်(ရီ. ၁၄:၂၂).
- ဒ်အိၣ်စရဲလးအသီးန့ၢ်, အမဲရိကၤစ့ၢ်ကီးဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢ ယွၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ အတၢ်သဘျုး(၃ မိၤရှ. ၂၅:၁၀; ယၤကီၢ် ၁:၂၅). **Republic** န့ၢ် မ့ၢ်ပဒိၣ်လၢ ပုၤကညီဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်လီၤ. **American Constitutional Republic** န့ၢ်မ့ၢ် ကီၢ်ခိၣ်အကီၢ်လၢအဂ့ၢ်ကတၢၢ်(ကီၢ်ခိၣ်), Aristocracy (U. S. Senate), ဒီး Democracy (U. S. House) ဟံးဃုာ်ဒီး တၢ်ခဲမံၤလၢ အမ့ၢ် **Checks-and-balance** မ့ၢ်လၢ "ပုၤကညီန့ၢ်တမ့ၢ်ကလူးဘၣ်."
- **John Adams** (၁၇၇၆): "တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်ကျၢၢ်တခါလၢ န့ၢ် မ့ၢ်တၢ်သဘျုးနီၢ်နီၢ်လီၤ." **Benjamin Franklin** (၁၇၈၇): " ပုၤတီပုၤလီၤန့ၢ် မ့ၢ်ပုၤထဲတဖုလၢ အန့ၢ်တၢ်သဘျုးန့ၢ်လီၤ." **ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်?** မ့ၢ်လၢကလုာ်တဖုအါထီၣ်သီထီၣ်ဝဲ ဒီး ဒုၤဃိဃိဃိန့ၢ် အဝဲသ့ၣ်သးလီၤဒီးလိာ်ဘၣ်ကစၢ်န့ၢ်လီၤ. **President John Adams** (၁၇၉၈): "ပတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါန့ၢ် ဘၣ်တၢ်မၤအီၤထဲလၢ ပုၤလၢအအိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဂဲၤဂ့ၢ်ဒီး ပုၤလၢအဘျုးထီၣ်ဘါထီၣ်ယွၤတဖုအဂီၢ်လီၤ"(၁ တံး. ၄:၈)

၂. တၢ်စိတၢ်ကမီၤ လုၢ်လၢသကဲးပဝးလၢအဂ့ၢ်န့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လၢ တၢ်နၢ်လၢခရံၣ်အပူၤ

- ဖဲကစၢ်အသးစီဆုံအိၣ်အလီၢ်န့ၢ်, တၢ်သဘျုးအိၣ်ဝဲဖဲန့ၢ်လီၤ(၂ ကရံၣ်. ၃:၁၇).
- လၢသးအတၢ်သ့ၣ်ခွဲဖျၢၢ်အကျါန့ၢ် တၢ်ကီၤသ့ၣ်ကီၤသး ဟံးဃုာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ(ကလၢ. ၅:၂၃)
- ပုၤတဂၤလၢလၢအမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်တုၤအသီလၢနီၢ်သးလၢခရံၣ်ပူၤန့ၢ်, တၢ်ဒီးဘးတမ့ၢ်လၢ ပကစၢ်ဘၣ်(၂ ကရံၣ်. ၅:၁၇; ရီမၤ ၆:၁၁-၁၂; ယိၤဟၣ် ၁၅:၅; ကလီး. ၁:၂၇).
- ဖဲ ၁၇၇၆ န့ၢ်, အမဲရိကၤ ထံဖိကီၢ်ဖိ ခံပူၤပူၤန့ၢ်(၂/၃) သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး တၢ်မၤလိတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီခိၣ်ကျၢၢ်လၢ ယွၤတၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်; ပုၤအါဂၤ ဒီးန့ၢ်တၢ်အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤဖဲ The Great Awakening (1930 အကတီၢ် တုၤလၢ 1940 အဆၢကတီၢ်) လၢ **Jonathan Edward's** ဒီး **George Whitefield** အတၢ်စံာ်တံာ်တဲလီၤန့ၢ်လီၤ.
- **Alexis de Tocqueville** (1831): လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘျုးအထံအကီၢ်ခဲလၢာ်အကျါန့ၢ် ပုၤခရံၣ်ဖိတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါန့ၢ် မၤဂ့ၢ်ဒီးမၤဘျုးမၤဖျိာ်, ဒုးလီၤဆီ ပုၤကညီအါကတၢၢ်လၢအမဲရိကၤလၢအသးစီဆုံ **အိၣ်အါဒိၣ်ထီၣ်**တကပၤန့ၢ်လီၤ.

၃. တၢ်နၢ်အမ့ၢ်အတီၤလၢခရံၣ်ပူၤန့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လၢတၢ်သဘျုးအပူၤ

- **တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအတၢ်သဘျုး** တအိၣ်လၢ ကီၢ်ယူရိၣ်အပူၤဘၣ်. **Roger William** (1644) : "တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါလၢတၢ်မၤဆူၣ်အီၤန့ၢ် နၢအုၣ်ဒိၣ်မးလၢယွၤအနီၤဒုပူၤလီၤ."
- စံာ်ညီၣ် တၢ်ဒီးဘးလၢပုၤမၤကမၢ်လၢ လၢဘျုးဘၣ် ခံဘျုးတဘျုး(ရီ. ၁၃:၁-၁၀). U. S ပဒိၣ်ပပုၤန့ၢ် တဘျုးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိာ်ဘၣ်(First Amendment).
- **ထံဖိကီၢ်ဖိ**တဖုကဘၣ်မၤတၢ်ဂ့ၢ်(၁ တံး. ၄:၈).